

In 'Boer zoekt vrouw' dromen vrouwen van een bestaan op de boerderij. Twee boerendochters vertrokken dertig jaar geleden juist naar de stad. In hun boek 'Van het erf af' kijken zij verder dan de stampot met kuiltje jus.

## Boerin zoekt stad

beeld schetst van het boerenleven. De stampot met een kuiltje waar de jus in gaat; de gesprekken in het hoge groene gras: zo gaat het misschien allemaal wel, maar veel van het boerenleven wordt ook weggelaten.

Dijkstra: "Het gaat in het programma niet over het harde werken op de boerderij en het vaste ritme dat daar bij hoort. Het gaat ook niet over het moeilijk weg kunnen van de boerderij en de financiële zorgen waar veel boeren mee kampen."

De realiteit is dat wekelijks tientallen boerenbedrijven op houden te bestaan. Een boerderij rendabel houden, is niet makkelijk. Steeds meer regels zorgen voor extra bureaucratie. Bovendien roepen zaken als megastallen en veestapels, weerstand op in de maatschappij. Dijkstra en Van Doorn noemen de veranderingen de 'stille revolutie op het platteland'.

**'De boerderij is geen sociale plek, de dieren praten niet terug en de burens zijn ver weg'**

Dijkstra mist in 'Boer zoekt vrouw' verder de zussen van de boeren. "Die zie je hooguit bij het uitzoeken van de brieven, maar verder blijven de familieleden die het boerenbedrijf niet overnamen meestal buiten beeld."

Juist die erfopvolging zorgt vaak voor veel stress bij boerenbedrijven. Van Doorn herinnert zich dat haar ouders overwogen om uit te breiden, maar vanwege de grote lening bij de bank moesten ze eerst wel zeker weten dat het bedrijf overgenomen zou worden. "Het bedrijf in vijven splitsen zodat elke zoon en dochter een aandeel in de erfenis krijgt, levert meestal vijf niet rendabele boerenbedrijven op. Dat betekent dat veel familieleden met lege handen komen te staan bij de erfenis. En boerendochters, die op het boerenbedrijf in de schaduw staan, trekken daarbij

vaak aan het kortste eind."

Het beeld dat een boer van het mannelijke geslacht is, bestaat volgens de boerendochters nog steeds. Hun broers gingen meestal naar de landbouwschool of studeerden in Wageningen, waar ze klaar gestoomd werden voor het boerenbestaan of een vergelijkbaar vak. Voor meisjes was dat geen optie.

Dat betekent niet dat vrouwen niet hielpen in het bedrijf. Eén van de boerendochters in het boek vertelt dat haar oma toen ze haar opa trouwde, geroemd werd om haar handen. Ze had grote, sterke handen voor een vrouw: een geschikte kandidaat voor het boerenbedrijf.

"Als we vroeger het hooi van het land moesten halen, kon ik het na twee balen fysiek niet meer opsteken op de wagen", zegt Dijkstra, die opgroeide in Friesland "Daarom werd ik altijd op de tractor gezet. Zonder schokken wegrijden is een hele kunst hoor."

Ouders waren te druk om zich dag en nacht om de kinderen te bekommeren. Dat gaf je vrijheid, maar betekende ook dat er weinig tijd was voor zelfontplooiing. Dijkstra las vaak stiekem een boek. De tijd dat ze aan het lezen was, had ze net zo goed kunnen werken op het bedrijf, zo vonden haar ouders.

Dijkstra en Van Doorn verbazen zich over sommige deelnemers van 'Boer zoekt vrouw'. Die op hooggehakte schoenen naar het land komen bijvoorbeeld. Of die balen dat ze vroeg op moeten staan.

Maar is het dan alleen maar kommer en kwel op de boerderij? Dijkstra: "Nee, leven op de boerderij heeft ook heel mooie kanten. Je bent dicht bij dier en natuur. Voor veel mensen is het heel bijzonder om een kalfje geboren te zien worden. Ik zag dat vroeger zo vaak."

Beide boerendochters hebben de boerin in zich niet helemaal achter gelaten toen ze vertrokken. De karaktereigenschappen zijn er nog steeds: een boerendochter geeft niet snel op, heeft een groot verantwoordelijkheidsgevoel en is erg zelfstandig.

Van Doorn: "Ik kom nog graag in

landelijk gebied. Maar dan wel als buitenstaander, net als vele dagjesmensen doen. Wel het mooie uitzicht en de ruimte, maar niet het werk van de boerderij."

Leven in de stad is wennen voor iemand die opgroeit met ruimte. Dat je je fiets op slot moet zetten en dat mensen een stadspark als voldoende groen ervaren. Iemand die op een boerderij gaat wonen, zal hetzelfde overkomen. "Sommige mensen denken rust te vinden op het platteland", zegt Dijkstra. "Dat boerenbedrijven veel lawaai kunnen maken en varkens en kippen erg kunnen stinken, valt dan vies tegen."

Hebben de boerendochters tips voor de vrouwen die meedoen aan 'Boer zoekt vrouw'? Dijkstra: "Hou het contact met de buitenwereld. Zorg dat je bijvoorbeeld nog regelmatig in de stad komt of dat je je eigen

**'Dat prachtige land ziet er heel anders uit met donkere wolken en een grijze lucht'**

baan houdt." Van Doorn: "Een logeerpunt van drie dagen is niet lang genoeg om te weten hoe het boerenleven echt is. Dus mijn tip is om te zorgen dat je alle seizoenen hebt meegemaakt voordat je je definitief vestigt op de boerderij. Dat prachtige land ziet er heel anders uit met donkere wolken en een grijze lucht. Het is niet altijd zo blauw als bij 'Boer zoekt vrouw'."

**'Van het erf af. De trek van boerendochters naar de stad en de honger naar landleven'** van Sietske Dijkstra en Lia van Doorn, vanaf vandaag verkrijgbaar, uitgeverij De Graaff, 160 blz, €17,50.

De eerste uitzending van de nieuwe reeks 'Boer zoekt vrouw' is zondag 13 mei om 20.20 uur op Nederland 1.

tv Willem Pekelder



Redmond O'Hanlon, winnaar van de Zilveren Nipkowschijf.

## Redmond O'Hanlon kan bij Nipkow-jury niet kapot

Van 'Nederland van boven' tot 'Uit de kast', de Nipkow-jury boog zich deze week over een bonte groslijst van titels. Die één voor één afvielen voor de Zilveren Nipkowschijf, want, laten we eerlijk zijn, was dat commentaar van Roel Bentz van den Bergh in 'Van boven' niet erg clichématig? "t Is zondag, dus we trekken er massaal op uit." Tsja...

Wel weer een sterk dramajaar, vond de jury. Afgezien van een enkele ontsparing zoals 'Lijn 32', waarvan je je na drie afleveringen nog steeds afvroeg wat de richting was – wat op zich raar is voor een bus –, werden we verblijd met een mooie tweede reeks 'Bloedverwanten'. Een serie waar veel geld en tijd in is gestopt: de cast, het script en de uitgelezen locaties, alles klopt. Drama op ouderwets hoog Avro-niveau, jubelden we. De concurrentie van ander oogstrelend drama was echter groot. 'In therapie' bijvoorbeeld. Een sterke tweede reeks, vooral dankzij Jeroen Krabbé, maar ook wat ongeloofwaardige verhaallijnen. Dus toch maar niet.

'Overspel' en 'Van God los', die naast 'Bloedverwanten' tot mijn persoonlijke dramafavorieten hoorden, haalden wel de tweede ronde. De eerste vanwege de 'loei-spannende verhaallijnen' en 'de droomcast', waardoor een 'alledaags' thema als overspel een bijzondere lading kreeg. 'Van God los' werd geroemd om zijn mooie filmische verbeelding van waargebeurde verhalen (mini-speelfilms) en zijn spannende visie op criminaliteit: niet een wereld ver van ons bed, maar eentje akelig dichtbij. Maar de competitie met hoogwaardige documentaires was te hevig om deze serie tot de eindronde te laten doordringen. 'Van God los' (BNN) kreeg wel een

eervolle vermelding. En voor het eerst sinds 2005 viel weer een kinderprogramma in de prijzen. 'Taarten van Abel' (VPRO), sinds tien jaar op tv, schenkt zowel kinderen als volwassenen een lach en een traan en verdient daarmee de Ere Zilveren Nipkowschijf.

Van de genomineerde documentaires schopte 'Het proces Wilders' het ver, maar uiteindelijk was de conclusie dat deze journalistieke kwaliteit voor de publieke omroep normaal zou moeten zijn. 'De slag om Nederland' werd beoordeeld als VPRO-populisme. Uiteindelijk bleven 'Van Dis in Indonesië' en 'O'Hanlons helden' (beide VPRO) over. De kracht van Van Dis is dat hij samenvalt met zijn onderwerp, of het nu Afrika is of Indonesië, meende de jury: Van Dis is zijn documentaire. Als een ware aristocraat is hij bovendien in staat om met iedereen te praten, van straatkind tot president of generaal. Maar omdat hij al twee keer een Nipkowschijf heeft ontvangen, kan Van Dis het misschien een jaartje stellen zonder *after all?*

Een nipte meerderheid, onder wie ik, gunde 'nieuweling' Redmond O'Hanlon dit jaar de eer. De Britse schrijver die de ster was van 'Beagle', de verder wat stuurloze VPRO-expeditie naar het gedachtegoed van Darwin, glorieerde in 'O'Hanlons helden' als belezen en onconventioneel ontdekkingsreiziger. Die aantoonde dat er over de zogenaamd 'ontdekte' wereld nog genoeg te leren valt. En als je dat dan ook nog doet door met een koffer vol boeken op je alpinopet door het oerwoud te waden, tsja dan kan je bij de Nipkow-jury niet meer kapot.



Hanger (zgn. Thor's hamer) zilver, met filigrain versiering 750-1100 na Chr., Scania, Zweden

kettingen, sleutels, spinsteeentjes en broches in een vrouwenleven begrijpen. Net zo goed als duidelijk wordt wat de bijl, het paardenbit, de pijl-



Freyra-hanger, zilver 750-1100 na Chr., Östergötland, Zweden

Dat de Vikingen contacten hadden tot in het Midden-Oosten blijkt uit bijzondere vondsten als een prachtig Noord-Indiaas boeddha-beeldje en

een ketting met rode en witte kralen uit de omgeving van de Zwarte Zee.

Tuis blonken de Vikingen uit in smeedwerk, maar hun grootste prestatie was de scheepvaart. Hoe belangrijk die voor hen was, blijkt uit de gewoonte om mensen in schepen te begraven. Als dat te duur was, namen een stuk van een boot. Voorbeelden daarvan zijn in Assen te zien. Ronduit spectaculair is de wijze waarop een gevonden boot wordt getoond: het hout is vergaan, alleen de klinknagels zijn teruggevonden. Die zijn één voor één aan dunne koorden opgehangen, zodat ze tezamen weer de vorm van een halve boot vormen.

De authentieke voorwerpen, die vrijwel allemaal heel klein zijn, worden op de tentoonstelling aangevuld met replica's en multimediale middelen. Film, foto's en spelletjes zorgen voor een informatief geheel. Een replica van een acht meter lang Vikingschip ligt in de vijver van de museumtuin. Echt spectaculair wordt het daarvan niet. Het spectaculaire openbaart zich in deze tentoonstelling pas als je in alle rust inzoomt op die kleine voorwerpen, die de Vikingen zelf dagelijks gebruikten.

**'Vikingen!' is t/m 28 oktober te zien in het Drents Museum, Assen.**  
[www.drentsmuseum.nl](http://www.drentsmuseum.nl)